

MEZŐSZILAS

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Mezőszilas bemutatása	5
3. Örökségünk	7
4. Eltérő építészeti karakterek bemutatása	11
5. Építészeti útmutató, ajánlások	16
<i>Telepítés</i>	
<i>Tetőhajlásszög</i>	
<i>Magasság</i>	
<i>Tetőforma</i>	
<i>Terepalakítás</i>	
<i>Színek</i>	
<i>Kerítések</i>	
<i>Kertek</i>	
<i>Erkélyek, tornácok</i>	
<i>Anyaghasználat</i>	
<i>Ajtók, ablakok</i>	
<i>Járdák, burkolatok</i>	
<i>Homlokzatképzés</i>	
<i>Részletek</i>	
6. Mai példák	41
7. Utcák, terek	42
8. Hirdetések, reklámtáblák	43
9. Impresszum	44

BEVEZETÉS

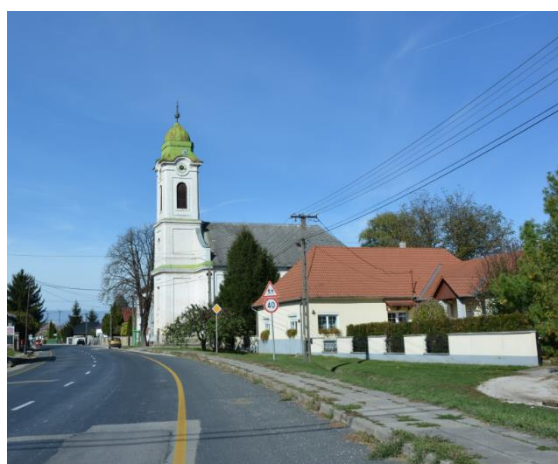
1

Mezőszilas község településképi arculati kézikönyve bemutatni szándékozik a településen található természeti, illetve épített értékeket. A kézikönyv elkészítésének célja, hogy egyaránt az itt lakók és a későbbiekben a településre költözők számára megmutassa azokat az épületeket, kerítéseket, kerteket stb., amelyek szerintünk jó, a település arculatát tekintve a településbe illeszkedő és követendő példák lehetnek.

Szeretnénk, ha a tudatos építési és építkezési formák megismerésében és alkalmazásában is segítségül szolgálna ez a kézikönyv az olvasó számára.

A környezetünk, utcaképünk, településképünk esztétikáját nem emblemikus épületekkel érhetjük el, hanem egymáshoz hangulatban, színben, homlokzatban, tető kialakításban illeszkedő, rendezett építményekkel. A szabályszerűségeket közösen kialakítva meghatározhatjuk azokat az építészeti, kulturális és környezeti értékeket, amelyek követendőek a településen. A népi építészet, vagy a településen fellelhető egyedi karakter megóvása, újraélesztése nem csak idejét múlt megoldások benyomását keltheti. Ha mindez ki tud egészülni a megfelelő innovatív építészeti megoldásokkal, akkor egy nagyon kellemes végeredményt kapunk, mely a jövő irányába mutathat. Fontos megjegyezni, hogy a dokumentum nem lezárt, hanem egy folyamatosan kiegészülő, szemléletformáló kiadvány. Reméljük, hogy elképzeléseink bemutatásával mi is hozzájárulhatunk a község megfelelő és korszerű kialakításához.

MEZŐSZILAS BEMUTATÁSA

2

A község Székesfehérvártól déli irányban mintegy 45 km-re fekszik. Területét a szomszédos Lajoskomárom, Dég, Pusztaegres, Igar és Ozora határai fogják közre. A falu az észak-déli irányban húzódó Bozót-patak völgyében épült. A község jelenlegi területe 6947 hektár, lakóinak száma 2101 fő (2015-ös adat). A falu nevének eredeztetése szerint a Szilas helységnév szilfás erdőséghez kapcsolható, vélhetőleg ez a fajta jellemezte a vidéket. A mező nyári legelőt jelentett, szemben a rét szóval, amely téli szálláshelyet jelölt az egykori magyar nyelvben. A mai település az egykori feljegyzések szerint a Szilas és a Balhás helységek összeépülésével jött létre. A község területén a legrégebb idők óta élnek emberek. Az elsők között kelták birtokolták a területet, később a rómaiak, majd a birodalom bukása után hunok és avarok is éltek a község területén. A XIV. századtól találunk írott emlékeket a község történetére vonatkozóan. 1346-ban Laczkfi István erdélyi vajda kapta zálogba többek között Balphas falut. 1397-ben Zsigmond király a Kanizsaiaknak adományozta Bolhach-t. 1536-tól rövid ideig Zylast egy Szilasi Boldizsár nevű személy birtokolta. Az 1540-es évektől a falu életét a török hódoltság határozta meg. Szilas és Balhás is a simontornyai szandzsákhhoz tartozott. Török birtokosa Hudáverdi szpáhi volt 1565 és 1579 között. Széles a skálája azoknak az adónemeknek, melyeket a falvak népe tartozott fizetni a töröknek. Az 1570-es években a fehérvári vár építéséhez rendelték fel Szilasról is embereket és kocsikat. Szilas a XVI. század végén a tizenöt éves háború következtében elnéptelenedett. 1636-ban Bolhást Szili György, Kenessey István és fiai kapták királyi adományként. 1697-ben Lipót király Bolhást Losonczy és a Kenessey családnak adományozta, újjáépítését 1713-ban kezdték meg. 1740-ben újratelepítették a falut, és három részre osztották. Az újratelepített falu lakosságának többsége református volt, de már ezt megelőzően 1640-ben Balhásnak Herczegszöllősi János személyében lelkésze, 1745-ben pedig már tanítója is volt : Győri János iskolamester.

Az első katonai felmérés (1763-1787)

A második katonai felmérés (1806-1869)

A földművelés mellett az állattenyésztés - különösen a juhászat - volt számottevő a falu életében. Az 1828-as összeírás szerint a lakosság 9,3 %-a iparral és kereskedelemmel foglalkozott. Az 1831-es kolerajárvány a falut sem kímélte, 140 áldozatot követelt. A járvány halottainak emlékére 1838-ban kőkeresztet állítottak a Kereszt-kertben. 1898-ban a falu nevét Szilasbalhásról a képviselőtestület Szilasfalvára szeretne volna változtatni. A kérést Veszprém megye Törvényhatósági Bizottsága elutasította. 1899-ben a község vásártartási jogot kapott, a század végén több társaskör, egyesület létesült. Ekkor alakult a Református, majd a Katolikus Dalárda, a Polgári Olvasókör, az Iparos Kör, az Iparos Temetkezési Egyesület, valamint a pénzgazdálkodást szolgáló, eredményesen működő Takarékos Egyesület. Ebben az időben épült a szilasi gőzmalom, amelyet 1933-ban villamosítottak. A fellendülés a század első évtizedében tovább folytatódott: átépítették a Széchy, illetve a későbbi Droppa kastélyt, és ekkor a régi épületre két tornyot húztak. 1921-ben Veszprém vármegye negyedik legnagyobb lélekszámú nagyközsége Szilas volt 4568 főnyi lakossal. A községben egyre gyarapodott a katolikus vallású lakosok száma. 1935-ben a helyi lakosság adakozása és országos gyűjtés eredményeképpen templomépítéshez fogtak, a templom 1937-ben készült el. A község vezetősége ismét a falu nevének megváltoztatását kérte. A kérelemben a következő névjavaslatok szerepeltek: Mezőszilas, Nemesszilás, Nagyszilas és Szilasfalu. 1942-ben született meg a döntés, és a község a középkorban már használatos Mezőszilas nevet kapta. A II. világháború idején, 1944. december 5-től 1945. március 20-ig folytak harcok - hosszabb, rövidebb megszakításokkal - a község területén. A lakosság a több mint 3 és fél hónapos harcok alatt nem hagyta el lakóhelyét. Az 1960-as évektől további építkezések, felújítások kezdődtek el. Ilyen volt például a vízvezeték hálózata, az új iskola, községi könyvtár. 1992-ben történt meg a gázhálózat kiépítése. 1996-97-ben épült ki a községi telefonhálózat, 1997-ben pedig megnyílt a gyermekorvosi rendelő, ez év őszén kezdődtek meg a csatornázási munkálatok, és elkezdődött a szennyvíztisztítómű építése.

ÖRÖKSÉGÜNK

Református templom

A faluban a Petőfi u. 60. sz. alatt található református templom. Építésének ideje 1794-1797. A ma álló kőtemplom a második temploma az egyházközségnek. Az első templom a hagyomány szerint vesszőfonásos, fecskefarkú templom volt. Az épület leégett, odavesztek az anyakönyvek és más fontos iratok is, így az anyakönyvek csak 1757-től találhatóak.

Szent Mihály templom

1934-1937 között épült eklektikus stílusban. A templom felépítéséhez 1934-ben országos gyűjtést indítottak. Az országos gyűjtésből, valamint a Droppa, a Végh és a Halász családok segítségével, valamint a katolikus családok hozzájárulásával épült fel. A főoltár képe Guido Reni Szent Mihály festményének egy ismeretlen festő által készített másolata. A másolatot Rómában a veszprémi püspök rendelte meg 1769-ben. 1907-ig a veszprémi székesegyház főoltár képe volt. A templom építését támogató családok közül a templomban nyugszanak: Végh István és Végh Istvánné, Lencs Lajosné, Dr. Végh János és Dr. Végh Jánosné.

Droppa-kastély

Az 1800 körüli években épült kastély először a Huszár családé volt. Tőlük vásárolták meg a Bárándyak, majd Szécsy Illés lett a tulajdonos. Ezután a kastélyt Blaskovics Ernő, a híres Kincsem versenyló tulajdonosa vásárolta meg, és adományozta Szabó Karolina színésznőnek. 1911-től Droppa Károly és Szabó Karolina a kastély tulajdonosai. A kastély emeletének belső díszítő munkáit a tulajdonos olasz mesterekkel készítette. 1912-ben álkupolával, toronnyal, renaissance-terasszal, műmárvány angol hallal bővítették a kastélyt. Haláluk után 1929-ben Droppa Kálmánné és testvéréé lett, ők az államosításig laktak benne.

Strommel-kastély

Ápoló-gondozó otthonként működő épület hajdan a Kenessey család tulajdona volt, majd bérlőként Beéri Balog Gyula lakott benne 1898-ig. Ezután a kastélyt Lorsy Herman vásárolta meg. 1923-ban Salamon Ödön birtokába került. 1928-tól Strommel Henrik az új tulajdonosa. Ízlésesen berendezett kastély, 1000-1200 kötetnyi egységes kötésű könyvvel, hanglemezekkel, díszcserépkályhával, mely a pécsi Zsolnay gyárban készült. A kályha csempéi feltevése szerint az emberpár paradicsomból való kiűzetését ábrázolták. A kályhát a háború után széthordták.

Kereszt

A Petőfi utca és a Vízsor eleje közötti területen található az ún. Kereszt-kertben. Helyén az 1830-as évek legelején a Nicky család által állított fakereszt állt. 1838-ban a kolerajárvány áldozatainak emlékére gróf Nicky Lajos katolikus földesúr kőkeresztre cseréltette.

Dísz-ivóút

A Dísz ivóutat 2009-ben építtette az önkormányzat. A Dísz ivóutat és a parkot Szűcs Gábor okleveles táj- és kertépítész tervezte.

Hősök Szobra, Hősök tere

Az I. világháborúban hősi halált halt szilasbalhási katonák emlékére állíttatta a község 1925-ben. A szobrot Farkas Béla szobrászművész készítette. A szobor talapzatán az I. világháborúban elesett 163 katona nevét vésték fel. A szobor az Erzsébet téren áll. A térnek eredetileg kerítése volt, belül padokkal, fákkal volt beültetve, ezek kivágásával nyertek helyet a szobornak. A teret Erzsébet királyné meggyilkolásának emlékére 1898-ban jelölték ki és 1908-ban, halálának évfordulóján fákkal ültették be.

Természeti értékek

Mezőszilas horgásztava és annak környezete kiváló kikapcsolódási lehetőséget nyújt a természetjárók és pihenni vágyók számára.

ELTÉRŐ ÉPÍTÉSZETI KARAKTEREK BEMUTATÁSA

4

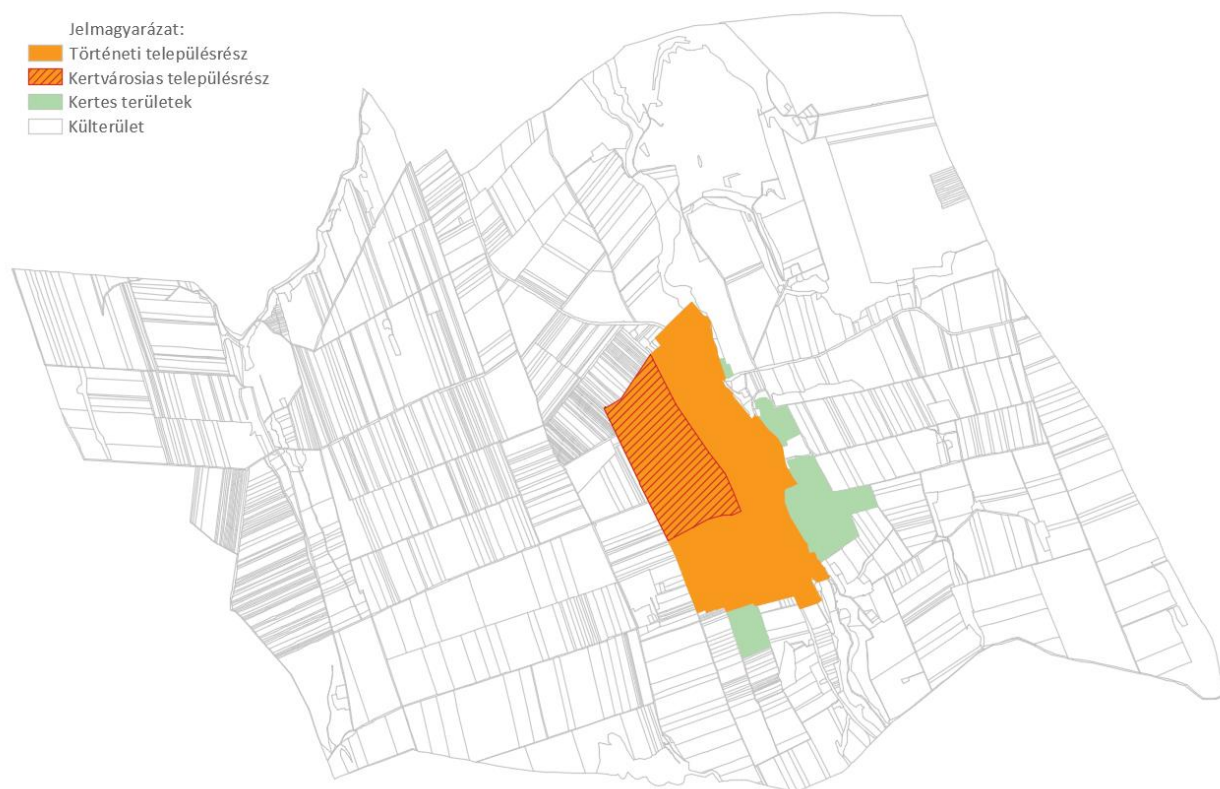
Mezőszilas

Mezőszilas település négy különálló arculati elemre bontható. Az egyik ezek közül a történeti településrész néhány hagyományörző népi építészeti jegyében készült lakóépülettel, valamint több műemléki védettségű építészeti emlékekkel, mint a Strommer-kastély és a Droppa-kastély, valamint a település két temploma. Itt találhatóak a közfunkciók is, lakóépületekkel vegyesen.

A második a kertvárosias településrész, ahol már a külvárosokra jellemző nagy udvarral rendelkező, többszintes lakóházak is megjelennek.

Ezen kívül találhatóak még itt ipari-mezőgazdasági üzemi területek, amik építészeti jellemzői eltérnek a lakóterületek beépítésétől, ezért külön építészeti arculatként jelennek meg.

A negyedik terület pedig a mezőgazdasági termelésre szánt területek, a kertés területek, a védőerdők, folyó és állóvizek területe, amik a település területének nagyrészét teszik ki.

Mezőszilas történeti településrész

A történeti településrész a 64-es főútra települt, amin viszonylag elszórtan, nem egy központi területen található meg a közösségi funkciók. Ilyenek például a település északabbra fekvő temploma, a Szent Mihály Főangyal Templom, a gyógyszertár, az orvosi rendelő, az Önkormányzat épülete, a Takarékszövetkezet, a Németh László Általános Iskola és a Német László Könyvtár, a posta, több vendéglátó helyiség, valamint a déli részen található Református Templom.

Továbbá, itt található a Strommer kastély és a Droppa kastély, melyek műemléki védeltséget élveznek.

A település ezen része falusias beépítésű. A lakóépületek között található néhány hagyományörző népi építészeti jellegeket mutató, viszont nagyobb számban fordulnak elő a szocializmus ideje után épült lakóházak. Telepítésük szerint oldalhatáron állók, valamint az utcára merőleges vagy azzal párhuzamos tetőgerinccel épültek. Főként nyeregtetővel, kontyotetővel vagy sátoztetővel, esetenként csonka kontyotetővel és cserép vagy palafedéssel kerültek kialakításra.

Mezőszilas kertvárosias településrész

Mezőszilas főutcájától keletre eső mellékutcák kertvárosias beépítéssel rendelkeznek, itt már főként a város külvárosi lakóövezeteire jellemző szabadonálló beépítéses, nagyobb méretű családiházak jellemzők.

Itt megjelennek a szocializmus építészetét idéző négyzet alaprajzú, vagy L alakra bővített sátoztetős lakóépületek, köztük többet szépen fel is újítottak. Ezeken kívül jellemzők a 80-90-es években épült nyeregtetős, többszintes, egyszerű alaprajzú lakóházak, valamint megjelentek a manapság igen elterjedt mediterrán jellegű épületek, összetett vagy tördelt tetőszerkezettel, több kisebb méretű ablakkal.

Anyaghasználatban gyakori a cserépfedés, a homlokzatok főként vakoltak, kevés kő, téglá vagy fa kiegészítővel. A lakóházakhoz tartozó kerítések vagy kerti elemek az épületekhez passzoló színekben és anyagokkal kerültek kialakításra.

A külterület ipari-mezőgazdasági, üzemi területei

A település beterületéhez közel, főként a logisztika miatt, két nagyobb területű ipari-mezőgazdasági üzemi terület található.

Mezőszilas külterületére a szabadonálló beépítés a jellemző. Főleg mezőgazdasági épületeket találunk itt. Az épületek magasabbak és nagyobb méretűek, mint a belterületen.

A település központi részétől távolodva egyre jellemzőbb a lazább beépítés.

Az épületek az utcafronttól visszahúzva helyezkednek el.

Megjelenésükben hasonlítanak a tradicionális építészeti jegyekkel rendelkező falusi épületekhez nyeregtetejükkel és téglalap alaprajzokkal, viszont telepítésük, magasságuk, telekméretük különbözik Mezőszilas többi részétől, ezért önálló építészeti karakterként szerepelnek.

A külterület mezőgazdasági, kertes részei

A település külterületi részein főleg mezőgazdasági termelésre alkalmas területek találhatók, amik nagy része jelenleg is művelés alatt áll, és csak néhány kisebb erdős sáv húzódik a termőterületek között.

A másik fontos jellemzője Mezőszilas külterületének, hogy itt húzódik a Bozót-patak, ami mentén több kisebb tó is kialakult.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK

Mezőszilas történeti településrész

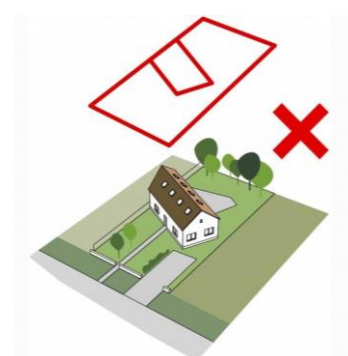
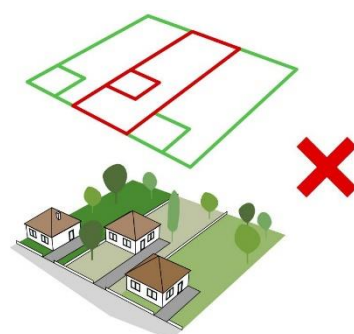
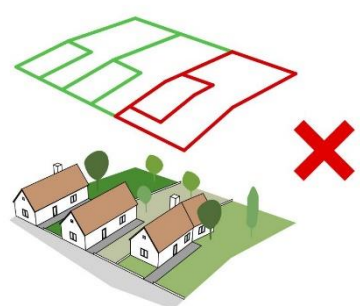
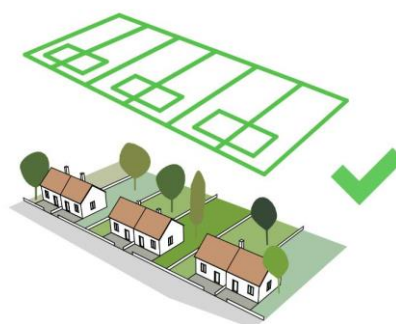
Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket, viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat.

TELEPÍTÉS

A településen változatos telepítési módok figyelhetők meg. Mezőszilas község központjában, a Fő utca területére az oldalhatáron álló, utcára merőleges rendszerű kialakítás a leginkább jellemző. A település központi, illetve északi területén megfigyelhető az utcával párhuzamos telepítés is, ahol a lakóházak előkert nélkül csatlakoznak az utcához.

A történeti település, főtértől távolabbi utcáiban az előkertes beépítés a meghatározó. . Eltérő beépítés nem javasolt és nagyobb mértékben hátrahúzni, vagy az utcavonalra telepíteni az épületet kerülendő. Az egyvonalban lévő házak adják a harmonikus utcaképet.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Mezőszilas történeti településrészen a meglévő lakóépületek tetőhajlásszöge rendszerint 35-45 fok között van.

Új házak építésekor, felújításkor ügyeljünk arra, hogy hasonló tetőhajlásszöggel készüljenek, mint környezetükben lévők.

MAGASSÁG

Törekedni kell arra, hogy egy utcában hasonló magasságú épületek kerüljenek elhelyezésre. A településen jellemzően egyszintes házak alkotják a harmonikus utcaképet.

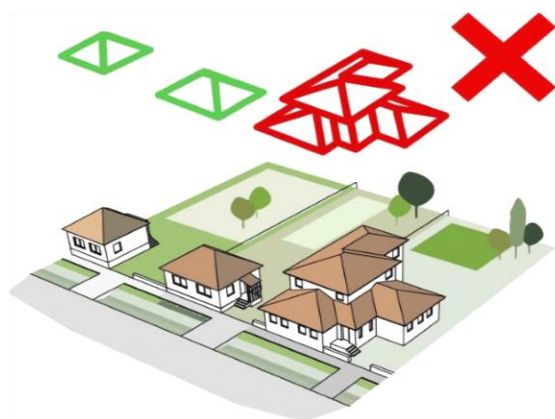
A meglévő épületek közé ékelődő új háznak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévőké. A túl magas házak nem illeszkednek a falu utcaképébe. Sem a túl magas, sem a túl alacsony épületek nem illeszkednek a település arculatához.

TETŐFORMA

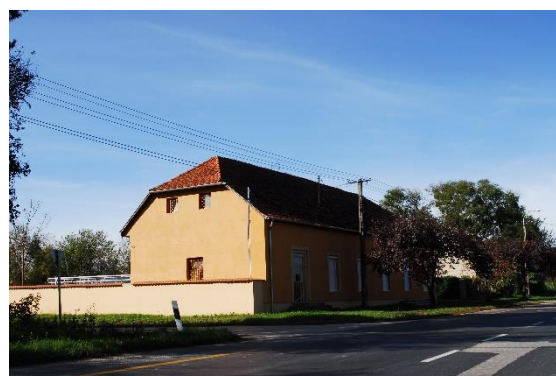
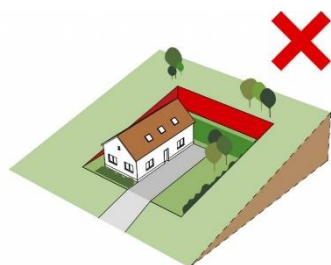
Mezőszilas tetőformái sokszínűek. A történeti településen elsősorban nyereg-, konty- és csonka kontytetők figyelhetők meg. Továbbá jelen van a sátoztető is. A településrészen ajánlott a szomszédok figyelembevételével új tetőt tervezni. Kerülendő a lapos-, a tördelt- és az összetett tető építése, melyek nem illeszkednek a településrész karakterébe.

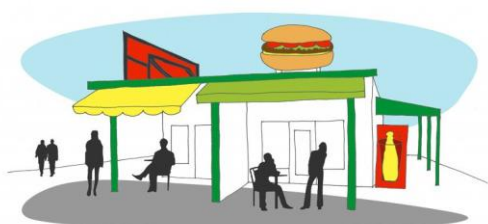
A szemantikus ábrán példa a településképhez illeszkedő tetőformájú épületre.

TEREPALAKÍTÁS

A településen ajánlott figyelmet szentelni a terepviszonyoknak és követni a domborzat viszonyait. Keressük a sík terepet, valamint mellőzük a földbevágásokat és a földkiemeléseket is.

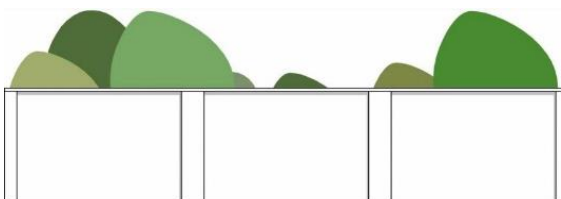

SZÍNEK

Mezőszilas történeti településrészen a homlokzatok színvilága változatos, de jellemzően világos színű. Új épület kialakításánál, vagy meglévő épület felújításánál is ajánlott a fehér, vagy a pasztellszínek világos árnyalatainak használata. Kerülni kell a harsány, élénk színeket. Javasolt fehér, vagy világos tónusú, paszellszínű vakolat, sötét színű nyílászáró.

Példa megfelelő színhasználatra. Javasolt a világos paszellszínűek használata, sötét színű faablakokkal.

KERÍTÉSEK

A településen az alacsony áttört kerítések a jellemzők. Általában fa vagy fém anyagú, a régebbiek lábazat és oszlop nélküli kialakításúak, később alacsony, tömör lábazattal, vakolt téglá oszlopokkal kialakított kerítések készültek.

A kezeletlen felületű betonelemes, tömör kerítés kerülendő.

A kerítések színhasználatánál törekedni kell a ház színével harmonizáló színek használatára, fakerítésnél a barna árnyalatai javasoltak.

A teljesen áttört drótfonatos kerítést utcafronton próbáljuk kerülni.

Ajánlott kerítések a településen, lábazattal, oszloppal, vagy ezek nélkül.

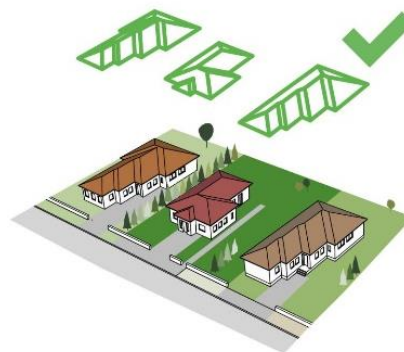
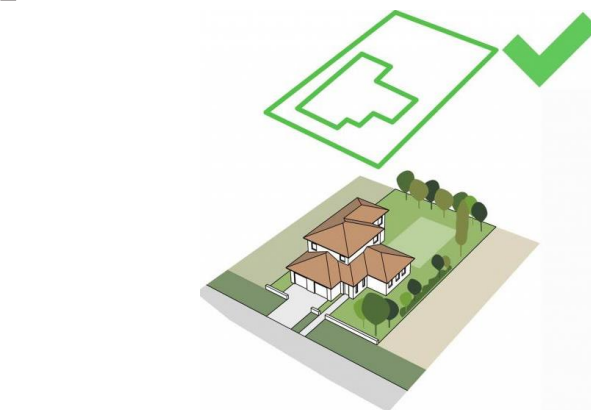

Mezőszilas kertvárosias településrész

TELEPÍTÉS

A kertvárosias településrész lakóházai jellemzően előkertes beépítéssel kerültek kialakításra, az utcával párhuzamosan.

Az egyvonalban lévő házak adják a harmonikus utcaképet. Új ház építésekor javasolt az adott utcában meglévő épületek telepítéséhez illeszkedni. Indokolatlanul elforgatni a jellemző tengelytől, vagy visszahúzni az épületet nem javasolt.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A település területén a családi házak tetőhajlásszöge terén nagyobb szabadság megengedett, mint a történeti településrészen. A jellemző tetőhajlásszög 20-40 fok között van.

Új házak építéseinél, felújításoknál ügyeljünk arra, hogy hasonló tetőhajlásszöggel készüljenek, mint környezetükben lévők.

MAGASSÁG

Törekedni kell arra, hogy egy utcában hasonló magasságú épületek kerüljenek elhelyezésre.

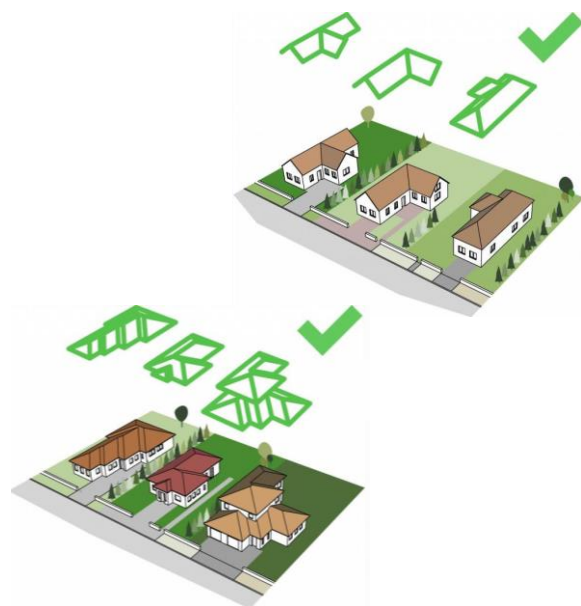
A meglévő épületek közé ékelődő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévők. A túl magas házak nem illeszkednek a falu utcaképebe. A szemantikusan, illetve fényképeken példa a településen javasolt épületmagasság illeszkedésére.

TETŐFORMA

A kertvárosias településrészen a tetőformák általában tördelt- vagy összetett tetőformák figyelhetők meg. Ritkább esetben a torony tetőformák is jelen vannak.

Új ház tervezésénél a szomszédok figyelembevételével kell illeszkedni a környezethez.

TEREPALAKÍTÁS

A településen ajánlott figyelmet szentelni a terepviszonyoknak és követni a domborzat viszonyait. Keressük a sík terepet, valamint mellőzük a földbevágásokat és a földkiemeléseket is.

SZÍNEK

A településen a fehér vagy világos „földszínek” a jellemzőek. A természetes anyag- és színhasználattal egységes településkép jön létre. Az eltérő, kirívó színű épületek nem illeszkednek a meglévő házakhoz.

Nem elfogadhatóak a rikító fémlemezfedések vagy burkolatok sem.

Példák a sematikus ábrákon a megfelelő színhasználatra. Javasolt a világos pasztellszínek használata, sötét színű faablakokkal.

KERÍTÉSEK

A településrésze az áttört kerítések jellemzők, melyek anyaga lehet fém és fa. Az újabb építésű lakóházak esetén kerülendő a tömör, beton elemes, épített kerítés. A színhasználatot célszerű a ház színével azonos módon megválasztani.

Ajánlott a kerítéseket természetes növényzettel kiegészíteni.

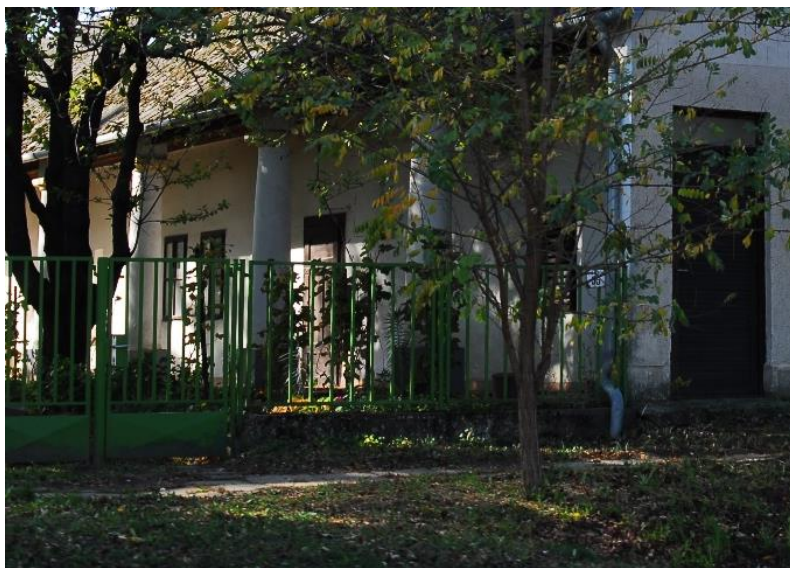
Ajánlott kerítések:

A településen általában áttört fakerítéseket találunk, ezek vizuálisan kevésbé választják el az utcától az előkert területet, mint a tömör téglafal vagy a sűrű lécezéssel kialakított fakerítés.

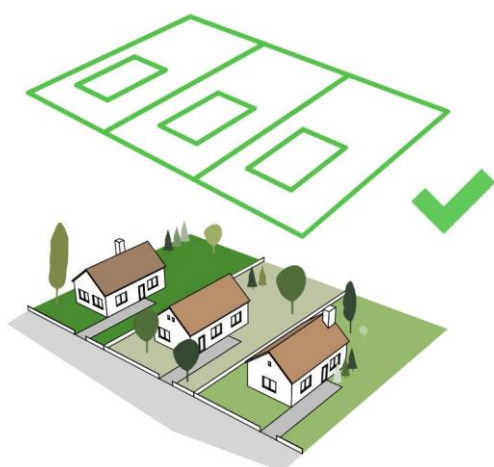
Amennyiben a fa- vagy fémkerítés sötét színű (sötétbarna, sötétzöld), akkor kontrasztot képez az épülethomlokzat fehér színével, erősen áttört felülete miatt viszont az épületet nem takarja.

Egyes településrészekben megfigyelhető, hogy az áttört kerítés természetes növényzettel is kiegészül.

Mezőszilas beépítésre szánt egyéb területe

Mezőszilas beépítésre szánt területén több övezetet különböztetünk meg, melyek például a falusias lakóterület vagy a gazdasági terület. A gazdasági területen önálló építményként állhatnak például növénytárolók, igazgatási épületek.

TELEPÍTÉS

Gazdasági területeken szabadonálló beépítési előírás van.

MAGASSÁG

Maximum kétszintes építmények javasolhatók, melyek a különböző övezetektől függően változhatnak.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Tetőhajlásszög szerkezettől függően változhat.

TETŐFORMA:

Gazdasági területeken általában csarnokszerkezetek, vagy nagy fesztávú téglapépületek épülnek. A megvalósításuk adott formája statikai számítások alapján történik.

ANYAG- és SZÍNHASZNÁLAT:

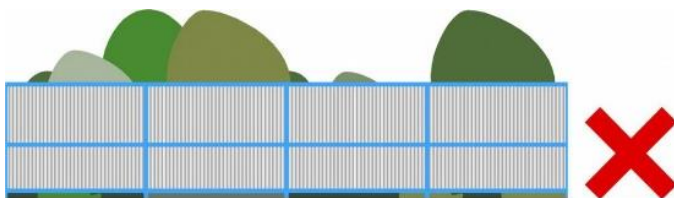
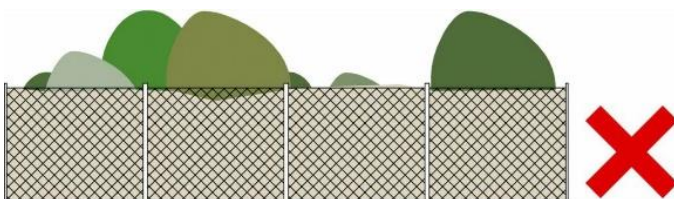
Anyag-, és színhasználat szintén szerkezet függő, leginkább azonban világos színek használata ajánlott.

(A Képek nem a településen készültek.)

KERÍTÉS

A település nagy részén inkább az áttört fém, kovácsoltvas, illetve fakerítések a jellemzőek, de az utcavonalas telepítéseknel a tömör kerítések is elfogadottak. Az új házak kerítéseinek minden esetben illeszkedniük kell a meglévő utcaképhez.

A beépítési módtól függően az oszloppal és lábazati résszel épített kerítés elfogadható lehet. Ezeket a kerítéseket érdemes a ház színével egyező színű vakolt, esetleg nyerstégla felülettel ellátni, felújítani. A kezeletlen felületű beton elemes tömör kerítés kerülendő, esetleg színezéssel javasolt. Színhasználat szempontjából a kerítések esetében is kerülendők a rikító színek és anyagok.

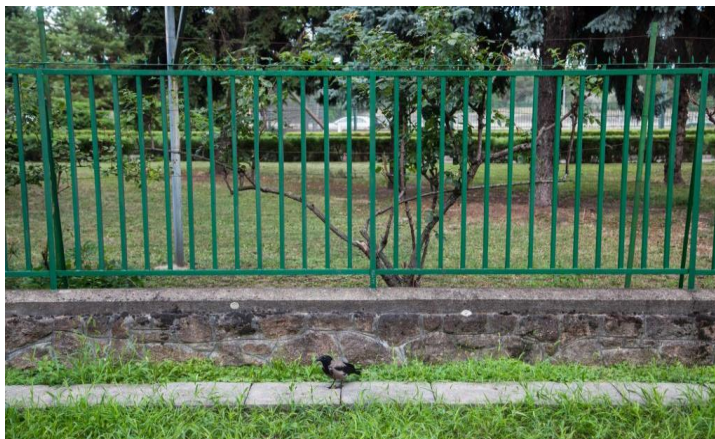
Javasolt

Példa a kerítés kialakítására. Jól szemlélteti a kép, hogy a természetes anyagok, mint például a téglák és a fa összeillenek és kiegészítik egymást.

KERÍTÉSEK

Általánosan téglá, kő vagy beton alapra rögzített fa, illetve kovácsoltvas kerítés a jellemző zöld vagy barna színekben.

KERTEK

A terület eredeti vegetációja a ma már igen kis százalékban előforduló tatárjuharos lösztölgyes, illetve a löszpusztagyep. Azonban ezeket kell mértékadónak tekintenünk, ha növényalkalmazásról beszélünk.

A lösztölgyesek meghatározó fajai a tölgyfélék, a kocsányos, a kocsánytalan és a csertölgy. Méreteikből adódóan ezek leginkább parkfának alkalmasak, azonban a kocsányos tölgynek ismertek oszlopos fajtái, például a *'Fastigiata'* és a *'Fastigiata Koster'*, melyek kisebb helyigényűek.

A társulás másik névadó faja a tatárjuhar, mely kis méretének köszönhetően kertekben is megállja helyét, gyönyörű vörös őszi lombszínével a kert különlegessége lehet. Ismert fajtája a *'Hot Wings'*, mely rendkívül ellenálló és szárazságtűrő, akár utcafásításra is alkalmas, vörös terméseinek köszönhetően pedig igen látványos.

Ugyancsak jellemző a társulásra a mezei juhar, fajtái közül javasolható az útsorfának is kiváló oszlopos habitusú *'Lienco'* és a gömb koronájú *'Nanum'*, illetve igazán üde színfoltja lehet akár kerteknek, akár közterületeknek a fodros levélszélű, kerekded koronájú *'Queen Elizabeth'*, valamint a vörösen kihajtó *'Red Shine'*. Jó alkalmazkodóképességűek, szárazságtűrők, sőt utóbbiból még sövény is nevelhető.

Ajánlható még a vadkörte parkokba vagy nagyobb kertekbe, illetve ugyancsak parkfának a mezei szil, de megemlíthető tarka levelű, különleges változata a *'Variegata'* is. Galagonyák közül az egybibés galagonya jellemző a társulásra, kertekbe és közterületekre egyaránt telepíthető. A *'Stricta'* nevű fajtája, melyet keskeny, oszlopos habitusa szűkebb utcák fásítására is alkalmassá tesz. Sárga őszi lombszínével és sötétpiros terméseivel igazán különleges látványt nyújt. Löszpusztai fajok közül kiemelendő a cseplezsmeggy, melynek alacsony, zárt gömb koronájú fajtája a *'Globosa'* kiváló utcafásításra, de kertekben is szépen mutat, alakját megőrzi.

Cserjék közül jól alkalmazható közterületen és kiskertekben nyírott sövényként a közönséges fagyal, illetve nagyobb, összefüggő cserjefoltokat kialakíthatunk törpemandulából, melynek alapfaja ugyan védett, 'Kati' fajtája viszont bátran ültethető. Oda kell figyelni azonban arra, hogy tarackoló gyökérsarjaival gyorsan terjed.

Ugyancsak jó választásnak bizonyul a veresgyűrű som, fajtái közül például a 'Winter Beauty', mely lángvörös vesszőivel oldja a kert téli komor hangulatát. A húsos som pedig ehető termése miatt közkedvelt, népszerűek 'Jolico' és 'Kazanlak' fajtái.

Meg kell említenünk még a rózsaféléket, melyeknek ugyancsak helyük van a kertekben és közterületeken egyaránt. Választhatunk különböző tearóza hibrideket, de akár futórózsákat is. A lőszőlgyesek gyakori faja az ostorménbangita is, mely leginkább parkokban mutat szépen.

Évelők köréből bátran választhatók a löszpusztagyeppek fajainak rokonai, például fűfélék közül egyes csenkeszek, sásfélék, de helye van a kertekben, közterületi évelő ágyásokban a keskenylevelű árvalányhajnak is. Évelőágyakba nyugodtan ültethetünk közönséges cickafarkat is, melynek számos fajtája ismert.

Mindezek mellett helyet kaphatnak az ágyásokban például nősziromok vagy akár kardlevelű peremizs. De ugyancsak gazdagíthatja a kompozíciót a gyöngyörű, élénk kék virágaival díszítő ligeti zsálya vagy a lila virágú kerti macskamenta. Ezeket a fajokat a kertek, közterületek naposabb részeire kell telepíteni, azonban ismerünk olyan évelőket, melyek árnyéki gyeppótlóként is funkcionálhatnak, például a meténgék, az indás ínfű vagy a félárnyéket kedvelő piros gólyaorr. Ugyancsak árnyékos helyeket kedvel a fürtös salamonpecsét, melynek igen különleges 'Variegata' fajtája.

Ebben a térségben viszonylag keskeny, díszítő funkciót betöltő előkertek jellemzőek, ahol megjelennek különböző rózsza hibridek, örökzöldek, a kerítések mentén pedig helyet kaphat a már említett fagyal, mely oldja az épített hatást.

Az oldalkertekben, illetve a kert hátsó részében kialakíthatók kis veteményes kertek, ahol sokféle zöldség és gyümölcs termesztető köszönhetően a kedvező éghajlati és talajadottságoknak.

Pihenőkertet a kert hátsó részében célszerű létesíteni, ahol megjelenhetnek az említett cserjék, évelők egymással kombinálva. Alkossunk homorú térfalat, a különböző színes évelőket jó háttérrel biztosító cserjék előtt helyezzük el, mindezt pedig úgy, hogy ügyeljünk a színharmonióra, mely nyugtató hatást kelt. A cél az, hogy olyan csendes, nyugalmas környezetet teremtsünk, ahova szívesen visszavonul az ember. Két, nem a településről vett példa pihenőkert kialakítására.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

A tornácok a népi építészet meghatározó stílusjegyei, melyekre kiváló példák vannak Mezőszilason is. A történeti településre jellemző a mellvéd nélküli, oszlopos tornác kialakítása, mely helyenként az utca felől is megnyitásra került.

Ajánlott tornácok, melyek hozzájárulhatnak a település arculatának megőrzéséhez.

A képek nem a településen készültek.

ANYAGHASZNÁLAT

Településképi szempontból a cserép, nád, természetes pala tetőhéjalás javasolt.

Kerülendő a településképi és egészségi szempontból is káros hullámpala. Kerüljük ugyan tetőfelületen különböző fedési anyag használatát. A képek nem a településen készültek.

AJTÓK, ABLAKOK

Mezőszilas történeti településrész

A településen az áttört kerítések javasoltak, ezek készülhetnek fából, illetve fémből egyaránt. Gondos kialakításuk fontos, mert ezek a szerkezetek biztosítják a kapcsolatot az utca és az udvar között. A történeti településrész területén ajánlott fabetétes, halszáлка betétes vagy nűtolt deszkabetétes faajtókat tervezni. A képek nem a településen készültek.

Javasolt a megfelelő arányrendszerű faablakok beépítése, a hagyományos parasztházakon, osztott üvegezésű kivitelben. Az ablakokra zsalutábla, vagy zsalugáter kerüljön árnyékolónak, a külső tokos, fehér műanyag redőny kerülendő.

Ablakokra jó példák:

Mezőszilas kertvárosias településrészén az áttört kerítések ajánlottak. Javasolt a ház színével harmonizáló ajtót és kaput választani. A település arculatához igazodva javasolt az osztott üvegezésű ajtó. A képek nem a településen készültek.

Ajtókra, kapukra jó példák:

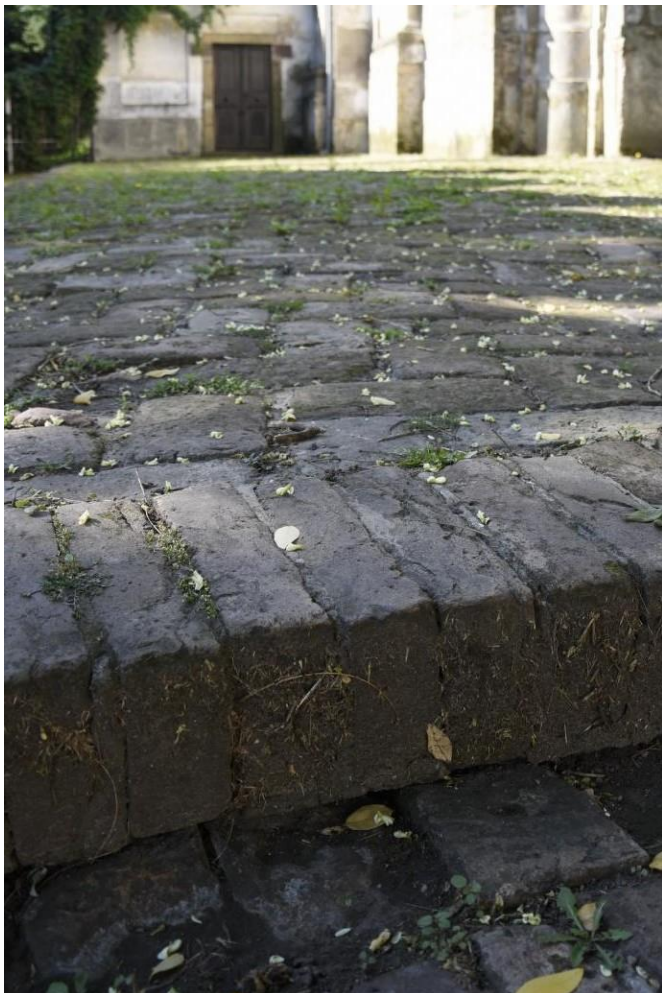

A kertvárosias településrészen ajánlott mértéket tartani az ablakok méretével kapcsolatban, a formájuk is legyen egyszerű. Általánosságban a vertikális ablakokat részesítsük előnyben a horizontálissal szemben.

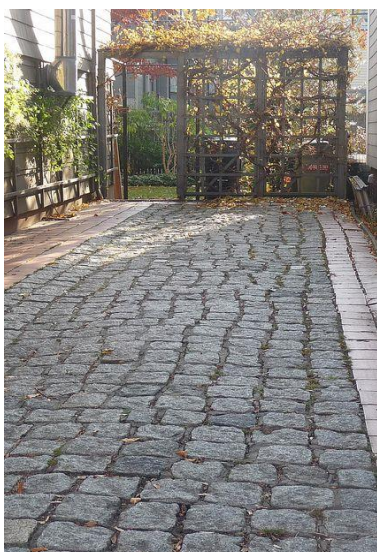
Jó példák a településen fellelhető, osztott üvegezésű, megfelelő arányrendszerű faablakok kialakítására:

JÁRDÁK, BURKOLATOK

A beton, aszfalt burkolat helyett javasolt természetes anyagú burkolatkialakítás. Anyaga lehet természetes kő, bazalt.

HOMLOKZATKÉPZÉS

Mezőszilas történeti településrész

A hagyományos épületek utcai homlokzatán vakolatdíszes osztópárkány látható, a felette lévő timpanonban két padlásszellőző kapott helyet. Jellemzően három osztott üvegezésű faablak, vagy két ablak és a tornác előtt egy ajtó (nyílás) található. homlokzata megőrizte eredeti karakterét. Mezőszilason találunk szépen felújított hagyományos lakóházakat.

Mezőszilas kertvárosias településrész

A kertvárosias településrész lakóházai kevésbé díszítettek, mint a történeti településrészen találhatóak. Az utcával párhuzamos telepítésű, illetve az összetett és tördelt tetővel rendelkező házak több, nagyobb ablakkal néznek az utcára. Itt kerüljük a túlzott vakolat struktúrákat, a látszó téga felületeket, valamint az élénk, rikító homlokzatfestést.

RÉSZLETEK

A település gazdag kulturális örökséggel rendelkezik, melyek az építészetre is hatással vannak. Többek között a történeti településrész egyik házának falán egy emléktábla őrzi Petőfi Sándor 1841-es látogatását az egykori Kirits-féle vendégfogadóban. Mezőszilas vallási értékei templomaiban is visszaköszönnek: római katolikus Szent Mihály főangyal templom és Mezőszilasi Református Egyházközösség templom. A nevezetességei közé tartozik a Droppa-kastély.

MAI PÉLDÁK

Meglévő épület felújítása a településkarakterbe illeszkedően

Hagyományos parasztház felújításoknál törekedjünk arra, hogy az épület megőrizze az eredeti karakterét, stílusjegyeit. Az utcai homlokzaton lévő két kis, osztott faablakot ne cseréljük nagyobbra, ne helyezzünk elé külső tokos, műanyag redőnyt, betekintés elleni védelemnek inkább zsalutábla, vagy zsalugáter kialakítása javasolt.

Esetleges energiahatékonysági korszerűsítés esetén a fehér színű nyílászárók helyett, célszerű barnás árnyalatú fa szerkezetek beépítése.

A hagyományalapú fejlesztés ott kifejezetten ajánlott, ahol még a településkép őrzi egykori képét. A hagyományokat tisztelő felújítások szép példákat eredményezhetnek.

UTCÁK, TEREK

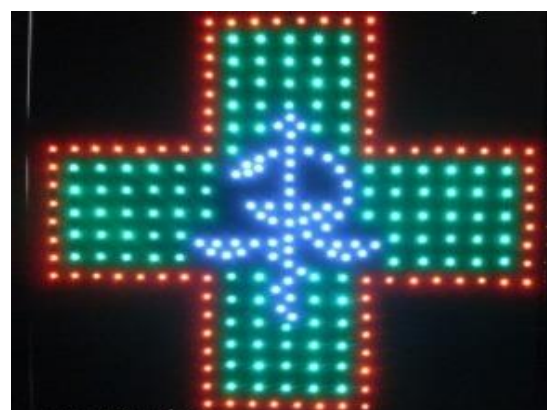
A település közterei rendezettnek mondhatók. A házak előkerttel csatlakoznak az utcához, ahol az út mellett szintén zöldfelület található.

A település gondozott előkertjei a településkép meghatározói.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A településközponti részekben a színes fényreklám helyett a hagyományos cégérek elhelyezése javasolt. A településen működő fodrászatra, vegyeskereskedésre jó példák:

IMPRESSZUM

MEZŐSZILAS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

HONLAPCÍM: www.mezoszilas.hu

E-MAILCÍM: onkorm.mezoszilas@dielnet.hu

CÍM: 7017 Mezőszilas, Fő u.111.

TELEFON: 06-30/ 687-3580

POLGÁRMESTER: Magyar József

FŐÉPÍTÉS: Farkas István

FŐÉPÍTÉS E-MAILCÍME: mezoszilas@foepitesz.com

SZERKESZTETTE: Kovács Krisztián, Sághegyi Adél Laura

SZÖVEG: Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Dinnyés Magdolna, Kovács Krisztián, Kőrösi Emese Edit, Pintér Réka, Sághegyi Adél Laura

FOTÓ: Farkas István, Sárdi A. Zoltán

ÁBRÁK: Lechner Nonprofit Kft.

GRAFIKAI TERVEZÉS: Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Kovács Krisztián, Kőrösi Emese Edit

Mezőszilas, 2018. március 14.

A kézikönyvben szereplő fotók nem kizárólag a településen készültek!

Az építészeti útmutató, a mai példák és a reklámhordozókkal kapcsolatos témakörökben szereplő javaslatok között máshol készült fényképeket is beillesztettünk saját adatbázisunkból, hogy olyan mintákat tudjunk bemutatni, amely a település arculatát, karakterét pozitív irányban módosíthatja.

A kézikönyvben kerülendő példaként csatolt fényképek nem a településen szereplő részleteket mutatnak!